

Ανωνυμοποιημένο κείμενο

Μετάφραση

C-73/20 - 1

Υπόθεση C-73/20

Αίτηση προδικαστικής αποφάσεως

Ημερομηνία καταθέσεως:

13 Φεβρουαρίου 2020

Αιτούν δικαστήριο:

Bundesgerichtshof (Γερμανία)

Ημερομηνία της αποφάσεως του αιτούντος δικαστηρίου:

23 Ιανουαρίου 2020

Αναιρεσείων:

ZM με την ιδιότητα του συνδίκου πτωχεύσεως της Oeltrans
Befrachtungsgesellschaft mbH

Αναιρεσίβλητος:

E. A. Frerichs

BUNDESGERICHTSHOF

ΔΙΑΤΑΞΗ

[παραλειπόμενα]

Δημοσιεύθηκε στις:

23 Ιανουαρίου 2020
[παραλειπόμενα]

επί της διαφοράς

του δικηγόρου ZM ως συνδίκου πτωχεύσεως στη διαδικασία αφερεγγυότητας επί
περιουσίας της Oeltrans Befrachtungsgesellschaft mbH, [παραλειπόμενα]
Αμβούργο,

ενάγων και αναιρεσείων

[παραλειπόμενα]

κατά

E. A. Frerichs, [παραλειπόμενα], Κάτω Χώρες,

εναγόμενος και αναιρεσίβλητος

[παραλειπόμενα] **[σ. του πρωτοτύπου 2]**

Το 9ο πολιτικό τμήμα του Bundesgerichtshof (Ομοσπονδιακού Ακυρωτικού Δικαστηρίου, Γερμανία) κατόπιν της επ' ακροατηρίου διαδικασίας της 23ης Ιανουαρίου 2020 [παραλειπόμενα]

αποφασίζει:

- I. Αναστέλλει τη διαδικασία..
- II. Υποβάλλει στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, βάσει του άρθρου 267, παράγραφος 1, στοιχείο β', και παράγραφος 3, της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ), το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα σχετικά με την ερμηνεία του κοινοτικού δικαίου:

Έχει το άρθρο 13 του κανονισμού (ΕΚ) 1346/2000 του Συμβουλίου, της 29ης Μαΐου 2000, περί των διαδικασιών αφερεγγυότητας (ΕΕ L 160 σ. 1) και το άρθρο 12, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού (ΕΚ) 593/2008 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Ιουνίου 2008, για το εφαρμοστέο δίκαιο στις συμβατικές ενοχές («Ρώμη Ι», L 177 σ. 6) την έννοια ότι το δίκαιο που τυγχάνει εφαρμογής επί συμβάσεως βάσει του τελευταίου αυτού κανονισμού διέπει και την πληρωμή στην οποία προβαίνει τρίτος με σκοπό την εκπλήρωση της συμβατικής υποχρεώσεως πληρωμής ενός συμβαλλομένου μέρους; **[σελίδα του πρωτοτύπου 3]**

Σκεπτικό:

I.

- 1 Ο ενάγων είναι από τις 25 Μαρτίου 2016 σύνδικος στη διαδικασία αφερεγγυότητας που κινήθηκε από το Amtsgericht Hamburg (ειρηνοδικείο Αμβούργου) στις 29 Απριλίου 2011 κατά της Oeltrans Befrachtungsgesellschaft mbH (στο εξής: οφειλέτρια) με έδρα τη Γερμανία. Η οφειλέτρια ανήκε στον όμιλο Oeltrans στον οποίο ανήκε και η Tankfracht GmbH, επίσης με έδρα τη Γερμανία. Μεταξύ της Tankfracht GmbH και του εναγομένου, ο οποίος είναι εγκατεστημένος στις Κάτω Χώρες, είχε συναφθεί σύμβαση ναυλώσεως σκάφους εσωτερικής πλωτής οδού (Binnenschiff), βάσει της οποίας η Tankfracht GmbH όφειλε στον εναγόμενο αμοιβή 8 259,30 €. Ο εναγόμενος ισχυρίζεται ότι είχε

αναλάβει να εκτελέσει για λογαριασμό της Tankfracht GmbH μεταφορά με πλοίο από λιμένα φορτώσεως στις Κάτω Χώρες με προορισμό λιμένα εκφορτώσεως στη Γερμανία. Κατά τους ισχυρισμούς του ενάγοντος επρόκειτο περί συμβάσεως ναυλώσεως σκάφους εσωτερικής πλωτής οδού. Στις 9 Νοεμβρίου 2010 η οφειλέτρια κατέβαλε στον εναγόμενο το ποσό που οφειλόταν από την Tankfracht GmbH «με εντολή της Tankfracht».

- 2 Με δικόγραφο που κατατέθηκε ενώπιον δικαστηρίου στις 21 Δεκεμβρίου 2014 ο αρχικός, και εν συνεχεία αποβιώσας, σύνδικος της διαδικασίας αφερεγγυότητας άσκησε αγωγή ζητώντας εντόκως την επιστροφή του ποσού των 8 259,30 ευρώ. [Παρατηρήσεις επί δικονομικών ζητημάτων] [παραλειπόμενα] **[σελίδα του πρωτοτύπου 4]** [παραλειπόμενα] Λόγω αμέλειας του δικαστηρίου, η επίδοση του δικογράφου της αγωγής προς τον εναγόμενο στις Κάτω Χώρες πραγματοποιήθηκε μόλις τον Δεκέμβριο 2016.
- 3 Το πρωτοδικείο (Landgericht) έκανε δεκτά τα αιτήματα της αγωγής εις βάρος του εναγομένου κατ' εφαρμογήν του γερμανικού δικαίου. Το δευτεροβάθμιο δικαστήριο (Berufungsgericht), κρίνοντας επίσης με βάση το γερμανικό δίκαιο, μεταρρύθμισε την απόφαση του πρωτοδικείου και απέρριψε την αγωγή, κάνοντας δεκτή ένσταση παραγραφής που προβλήθηκε από τον εναγόμενο. Με αναίρεση που ασκήθηκε παραδεκτώς, κατόπιν αδείας του δευτεροβάθμιου δικαστηρίου, ο ενάγων επιδιώκει την αναβίωση της πρωτόδικης αποφάσεως.

II.

- 4 Η ευδοκίμηση της αιτήσεως αναιρέσεως εξαρτάται από την ερμηνεία που θα δοθεί στο άρθρο 13 του κανονισμού (ΕΚ) 1346/2000 του Συμβουλίου, της 29ης Μαΐου 2000, περί των διαδικασιών αφερεγγυότητας (στο εξής: καταργηθείς κανονισμός περί αφερεγγυότητας) και στο άρθρο 12, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού (ΕΚ) 593/2008 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Ιουνίου 2008, για το εφαρμοστέο δίκαιο στις συμβατικές ενοχές (στο εξής: κανονισμός Ρώμη Ι). Ζήτημα γεννάται κατά πόσον σύμφωνα με τον τελευταίον κανονισμό το εφαρμοστέο δίκαιο επί συμβάσεως στο πλαίσιο του άρθρου 13 του καταργηθέντος κανονισμού 1346/2000 διέπει και την πληρωμή στην οποία προβαίνει τρίτος με σκοπό την εκπλήρωση συμβατικής υποχρεώσεως κάποιου εκ των συμβαλλομένων. Για τον λόγο αυτό, προτού εκδοθεί απόφαση επί της αιτήσεως αναιρέσεως του ενάγοντος, πρέπει να ανασταλεί η διαδικασία και να υποβληθεί στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως κατ' εφαρμογήν του άρθρου 267, παράγραφος 1, στοιχείο β', και παράγραφος 3, ΣΛΕΕ. **[σελίδα του πρωτοτύπου 5]**
- 5 1. Κατά κανόνα σύμφωνα με το άρθρο 4, παράγραφος 1, του εφαρμοστέου εν προκειμένω κανονισμού (ΕΚ) 1346/2000 του Συμβουλίου, της 29ης Μαΐου 2000, περί των διαδικασιών αφερεγγυότητας, σε σχέση με τη διαδικασία αφερεγγυότητας και τις συνέπειες αυτής εφαρμόζεται το δίκαιο του κράτους μέλους ενάρξεως της διαδικασίας (lex fori concursus). Κατά το άρθρο 4, παράγραφος 2, στοιχείο ιγ', του καταργηθέντος κανονισμού περί

αφερεγγυότητας, βάσει του δικαίου του κράτους ενάρξεως ορίζονται συγκεκριμένα οι κανόνες που άπτονται της ακυρότητας, ακυρωσίας ή του ανενεργού των επιβλαβών για όλους τους πιστωτές δικαιοπραξιών. Σύμφωνα με την ως άνω διάταξη, στην υπό κρίση περίπτωση η αναγνώριση της ακυρότητας πρέπει να κριθεί με βάση το γερμανικό δίκαιο, καθόσον η διαδικασία αφερεγγυότητας επί της περιουσίας της οφειλέτριας κινήθηκε στη Γερμανία.

6 2. Σύμφωνα με το γερμανικό πτωχευτικό δίκαιο, η πληρωμή που πραγματοποίησε η οφειλέτρια προς τον εναγόμενο μπορεί να ακυρωθεί βάσει του άρθρου 143, παράγραφος 1, και του άρθρου 134, παράγραφος 1, του πτωχευτικού κώδικα (Insolvenzordnung, στο εξής: InsO). Η εξόφληση του χρέους της Tankfracht GmbH συνιστούσε παροχή της οφειλέτριας από χαριστική αιτία, καθόσον η Tankfracht GmbH κατέστη αφερέγγυα και ως εκ τούτου η στρεφόμενη κατ' αυτής αξίωση του εναγομένου στερείτο οικονομικής αξίας, με αποτέλεσμα ο εναγόμενος να μην υφίσταται οικονομική ζημία από την ικανοποίηση της αξιώσεώς του, η οποία θα εδύνατο να θεωρηθεί ως αντάλλαγμα για την παροχή ([παραλειπόμενα]). Παρά την αντίθετη εκτίμηση του δευτεροβάθμιου δικαστηρίου, το Bundesgerichtshof έκρινε επίσης ότι η αξίωση δεν έχει παραγραφεί. [Σκέψεις περί παραγραφής] [παραλειπόμενα] [σελίδα του πρωτοτύπου 6]

7 3. Κατά συνέπεια η αγωγή θα πρέπει να γίνει δεκτή. Εντούτοις ο εναγόμενος επικαλείται το άρθρο 13 του καταργηθέντος κανονισμού περί αφερεγγυότητας. Κατά την εν λόγω διάταξη, η οποία έχει περιληφθεί χωρίς ουσιαστική τροποποίηση στον κανονισμό (ΕΕ) 2015/848 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Μαΐου 2015 (στο εξής: νέος κανονισμός περί αφερεγγυότητας) ως άρθρο 16, το άρθρο 4, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, στοιχείο ιγ', δεν εφαρμόζεται, αν ο επωφεληθείς από δικαιοπραξία επιβλαβή για το σύνολο των πιστωτών προσκομίσει απόδειξη ότι η πράξη αυτή διέπεται από το δίκαιο κράτους μέλους άλλου από το κράτος ενάρξεως και ότι το δίκαιο αυτό δεν παρέχει εν προκειμένω κανένα μέσο προσβολής της πράξεως αυτής. Ο εναγόμενος υποστηρίζει ότι η πληρωμή κατά της οποίας βάλλει πρέπει να κριθεί σύμφωνα με το ολλανδικό δίκαιο, προσκόμισε δε στοιχεία ότι κατά το εν λόγω δίκαιο δεν μπορεί να προβληθεί η επίμαχη πληρωμή.

8 α) Το Bundesgerichtshof εκτιμά ότι το κατά πόσον συντρέχει εν προκειμένω η πρώτη προϋπόθεση του άρθρου 13 του καταργηθέντος κανονισμού περί αφερεγγυότητας εξαρτάται από την απάντηση που θα δοθεί στο προδικαστικό ερώτημα. Υπό το πρίσμα της εν λόγω διατάξεως, η δικαιοπραξία που παρέχει πλεονέκτημα στον εναγόμενο έναντι των δανειστών της οφειλέτριας είναι η πληρωμή που αυτή πραγματοποίησε προς τον εναγόμενο. Το εφαρμοστέο δίκαιο επ' αυτής της δικαιοπραξίας (lex causae, το δίκαιο του κράτους στο οποίο η προσβαλλόμενη δικαιοπραξία παράγει τα αποτελέσματά της) καθορίζεται με βάση το γερμανικό ιδιωτικό διεθνές δίκαιο. Τούτο ισχύει ανεξαρτήτως του αν η lex causae προσδιορίζεται με βάση τους κανόνες περί συγκρούσεως δικαίων του κράτους ενάρξεως της διαδικασίας αφερεγγυότητας (lex fori concursus) ή σύμφωνα με το αντίστοιχο δίκαιο του κράτους του δικάζοντος δικαστή (lex fori)

([παραλειπόμενα]). Σε αμφότερες τις περιπτώσεις, στην υπό κρίση υπόθεση εφαρμοστέο για την πληρωμή είναι οι γερμανικοί κανόνες περί συγκρούσεως δικαίων. **[σελίδα του πρωτοτύπου 7]**

- 9 Το δίκαιο στο οποίο εμπίπτουν οι συμβατικές ενοχές που εμπεριέχουν σύγκρουση δικαίων διαφορετικών κρατών καθορίζει κατά προτεραιότητα ο κανονισμός (ΕΚ) 593/2008 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για το εφαρμοστέο δίκαιο στις συμβατικές ενοχές, ο οποίος αποτελεί άμεσα εφαρμοστέο δίκαιο ως κοινοτική νομοθεσία που ισχύει και στη Γερμανία. Σύμφωνα με τις διατάξεις του κανονισμού, η συναφθείσα μεταξύ της Tankfracht GmbH και του εναγομένου της κύριας δίκης σύμβαση διέπεται από το ολλανδικό δίκαιο. Αν πράγματι πρόκειται περί συμβάσεως μεταφοράς όπως ισχυρίζεται ο εναγόμενος, τούτο συνάγεται από το άρθρο 5 παράγραφος 1, του κανονισμού Ρώμη I, καθόσον ο εναγόμενος έχει τη συνήθη διαμονή του στις Κάτω Χώρες, όπου ευρίσκεται και ο τόπος παραδόσεως. Αν πρόκειται περί συμβάσεως μισθώσεως, όπως ενδεχομένως υπονοεί ο ενάγων χαρακτηρίζοντάς τη «σύμβαση ναυλώσεως» (πρβλ. συναφώς απόφαση του Δικαστηρίου της 6ης Οκτωβρίου 2009 – C-133/08, σε EuZW 2009, 822), η εφαρμογή του ολλανδικού δικαίου προκύπτει από το άρθρο 4, παράγραφος 2, του κανονισμού Ρώμη I.
- 10 Ζήτημα γεννάται κατά πόσον αυτό συνεπάγεται την υπαγωγή στο ολλανδικό δίκαιο και της πληρωμής που πραγματοποίησε η πτωχέυσα οφειλέτρια κατά την έννοια του άρθρου 13 του καταργηθέντος κανονισμού περί αφερεγγυότητας. Όσον αφορά τη σχέση μεταξύ των συμβαλλομένων μερών, στη νομική θεωρία που έχει αναπτυχθεί σχετικά με το άρθρο 13 του καταργηθέντος κανονισμού περί αφερεγγυότητας και το άρθρο 16 του νέου κανονισμού περί αφερεγγυότητας αμφισβητείται κατά πόσον το δίκαιο που διέπει την εκπλήρωση συμβατικής υποχρέωσης καθορίζεται με βάση τη σύμβαση ή χωριστά με βάση την πράξη εκπληρώσεως, ενώ κατά τη μάλλον κρατούσα ήδη άποψη εφαρμοστέο είναι κατά κανόνα το δίκαιο που διέπει τη σύμβαση ([παραλειπόμενα]). Εξίσου ασαφείς είναι και οι κανόνες περί συγκρούσεως δικαίων που περιέχονται στον κανονισμό Ρώμη I. Κατά το άρθρο 12, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού Ρώμη I, το εφαρμοστέο στη σύμβαση δίκαιο διέπει και την εκπλήρωσή της. Υποστηρίζεται εντούτοις **[σελίδα του πρωτοτύπου 8]** ότι, αντίθετα προς τη ρύθμιση του άρθρου 12, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού Ρώμη I, κρίσιμο για την εγκυρότητα δικαιοπραξίας διαθέσεως που γίνεται στο πλαίσιο εκπληρώσεως συμβάσεως δεν είναι το νομικό καθεστώς αυτής, αλλά το δίκαιο που διέπει την πράξη διαθέσεως ([παραλειπόμενα]). Αντιθέτως, η έννοια της εκπληρώσεως στο άρθρο 12, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού Ρώμη I, καταλαμβάνει το σύνολο των προϋποθέσεων υπό τις οποίες πρέπει να εκπληρωθεί η χαρακτηριστική για την εκάστοτε υποχρέωση παροχή ([παραλειπόμενα]).
- 11 Αν η αξίωση του δανειστή δεν ικανοποιηθεί από το άλλο συμβαλλόμενο μέρος αλλά, όπως εν προκειμένω, από τρίτο, κατά μείζονα λόγο τίθεται ζήτημα εφαρμογής των κανονιστικών διατάξεων της σύμβασης. Μεταξύ του τρίτου που εκπληρώνει την παροχή και του αποδέκτη της πληρωμής δεν υφίσταται συμβατική σχέση. Εξάλλου, η πληρωμή αποτελεί μέσο ικανοποίησης της

συμβατικής αξιώσεως του δανειστή. Η σύμβαση που έχει συνάψει ο τελευταίος με τον οφειλέτη του συνιστά νόμιμη αιτία που δικαιολογεί την αποδοχή της ληφθείσας πληρωμής. Κατά το γερμανικό δίκαιο, ο δανειστής δεν δύναται να αρνηθεί την παροχή του τρίτου, εφόσον ο αντισυμβαλλόμενός του δεν αντιτάσσεται σε αυτήν (άρθρο 267, παράγραφος 2, του γερμανικού αστικού κώδικα [Bürgerliches Gesetzbuch, στο εξής: BGB]). Αν η εξόφληση της οφειλής του οφειλέτη είναι αναγκαία για τον τρίτο, η παροχή του δεν δύναται να εξομοιωθεί ούτε με δωρεά ανεξάρτητη της εξοφληθείσας απαιτήσεως ([παραλειπόμενα]). Σε μία τέτοια περίπτωση, επιχείρημα υπέρ της εφαρμογής του δικαίου που διέπει τη σύμβαση θα μπορούσε να αποτελέσει και το ότι επί εξωσυμβατικών ενοχών από αδικαιολόγητο πλουτισμό, οι οποίες συνδέονται με υφιστάμενη έννομη σχέση των μερών που εμφανίζει στενό σύνδεσμο **[σελίδα του πρωτοτύπου 9]** με τον αδικαιολόγητο πλουτισμό, κατά το άρθρο 10, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΚ) 864/2007 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Ιουλίου 2007, για το εφαρμοστέο δίκαιο στις εξωσυμβατικές ενοχές («Ρώμη II»), εφαρμόζεται το δίκαιο που διέπει την εν λόγω σχέση. Υποστηρίζεται ότι το ίδιο ισχύει και επί παροχών τρίτων έναντι αλλότριας οφειλής ([OMISSIS]).

- 12 β) Σε περίπτωση που δοθεί καταφατική απάντηση στο προδικαστικό ερώτημα και για την πληρωμή της οφειλέτριας εφαρμοσθεί το ολλανδικό δίκαιο, κατά το άρθρο 13 του καταργηθέντος κανονισμού περί αφερεγγυότητας, κρίσιμης σημασίας για την επίλυση της διαφοράς είναι το κατά πόσον ο εναγόμενος μπορεί να αποδείξει ότι η πληρωμή δεν είναι σε καμία περίπτωση να προσβληθεί. Αυτό ισχυρίστηκε ο εναγόμενος, επικαλούμενος και σχετικά αποδεικτικά στοιχεία.

[παραλειπόμενα]